

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)

SECOND HALF 2019

PROGRAMME OF THE SECOND YEAR B. A.
(THREE YEAR DEGREE COURSE) EXAMINATION

Candidates for the above examination are requested to be in attendance at the place of examination, fifteen minutes before the time appointed for setting of the first paper and ten minutes before the time fixed for setting of each subsequent paper.

THEY ARE FORBIDDEN TO TAKE ANY BOOK, PAPER OR MOBILE PHONE INTO THE EXAMINATION HALL.

Seat numbers and places of examination will be announced on the **Notice Board** of the Institute of Distance and Open Learning and **Internet Website** <http://mu.ac.in/portal/distance-open-learning/> four days prior to the date of commencement of the examination.

Smoking is strictly prohibited in the examination hall.

The written examination will be conducted in the following order :-

<u>DAYS & DATES</u>	<u>TIME</u>	<u>SUBJECT</u>
Friday, 6 th December, 2019	02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.	<u>Foundation Course-Paper-II</u>
Monday, 9 th December, 2019	02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.	<u>Applied Component Group</u> (Any one of the following optional) 1. <u>Mass Communication</u> 2. <u>Business Communication</u> 3. <u>Journalism</u> 4. <u>Advertising</u>
Tuesday, 10 th December, 2019	02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.	<u>English-Paper-II</u> Indian Literature in English <u>Marathi-Paper-II</u> <u>Urdu- Paper-II</u> <u>Hindi-Paper-II</u> <u>Philosophy-Paper-II</u> Socio-political Philosophy <u>Psychology Paper – II</u> Social Psychology <u>Economics- Paper-II</u> Macro Economics <u>History-Paper-II</u> Landmark in World History (1453 A.D. – 1945 A.D.) <u>Sociology-Paper-II</u> Sociology of India & Sociology of Development <u>Political Science – Paper – II</u> Indian Political System <u>Geography -Paper-II</u> Geography of India with special reference to Maharashtra

डॉ. शंकर दयाल शर्मा भवन, विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९८.

Dr. Shankar Dayal Sharma Bhavan, Vidyanagari, Sanataacruz (East), Mumbai – 400 098.

University of Mumbai

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

**INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)**

:: 2 ::

Tuesday,
10th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

Commerce-Paper-II

Financial Management

Rural Development-Paper-II

Rural Society and its Development
Strategies

Wednesday,
11th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

English-Paper-III

American Literature

Marathi-Paper-III

Urdu- Paper-III

Hindi-Paper-III

Philosophy-Paper-III

Indian – Western Philosophy

Psychology-Paper-III

Development Psychology

Economics-Paper-III

Policies & Prospects of Indian
Economy

History-Paper-III

Ancient India (up to 1000A.D.)

Sociology-Paper-III

Human Development Index &
Contemporary issues in Indian Urban
Society

Political Science-Paper-III

Public Administration

Geography -Paper-III

Human Geography

Commerce-Paper-III

Introduction to Marketing

Rural Development-Paper-III

Rural Administration and Laws Related
to Rural Development

Thursday,
12th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

Marathi-Paper-II

Urdu- Paper-II

Hindi-Paper-II

Philosophy-Paper-II

Socio-political Philosophy

Psychology Paper – II

Social Psychology

Economics- Paper-II

Macro Economics

University of Mumbai

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)

:: 3 ::

Thursday,
12th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

History-Paper-II

Landmark in World History
(1453 A.D. – 1945 A.D.)

Sociology-Paper-II

Sociology of India
& Sociology of Development

Political Science – Paper – II

Indian Political System

Geography -Paper-II

Geography of India with special
reference to Maharashtra

Commerce-Paper-II

Financial Management

Rural Development-Paper-II

Rural Society and its Development
Strategies

Friday,
13th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

Marathi-Paper-III

Urdu- Paper-III

Hindi-Paper-III

Philosophy-Paper-III

Indian – Western Philosophy

Psychology-Paper-III

Development Psychology

Economics-Paper-III

Policies & Prospects of Indian
Economy

History-Paper-III

Ancient India (up to 1000A.D.)

Sociology-Paper-III

Human Development Index &
Contemporary issues in Indian Urban
Society

Political Science-Paper-III

Public Administration

Geography -Paper-III

Human Geography

Commerce-Paper-III

Introduction to Marketing

Rural Development-Paper-III

Rural Administration and Laws Related
to Rural Development

University of Mumbai

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)

:: 4 ::

Monday,
16th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

Marathi-Paper-II

Urdu- Paper-II

Hindi-Paper-II

Philosophy-Paper-II

Socio-political Philosophy

Psychology Paper – II

Social Psychology

Economics- Paper-II

Macro Economics

History-Paper-II

Landmark in World History
(1453 A.D. – 1945 A.D.)

Sociology-Paper-II

Sociology of India
& Sociology of Development

Political Science – Paper – II

Indian Political System

Geography -Paper-II

Geography of India with special
reference to Maharashtra

Commerce-Paper-II

Financial Management

Rural Development-Paper-II

Rural Society and its Development
Strategies

Education-Paper-II

Educational Psychology

Marathi-Paper-III

Urdu- Paper-III

Hindi-Paper-III

Philosophy-Paper-III

Indian – Western Philosophy

Psychology-Paper-III

Development Psychology

Economics-Paper-III

Policies & Prospects of Indian
Economy

History-Paper-III

Ancient India (up to 1000A.D.)

Sociology-Paper-III

Human Development Index &
Contemporary issues in Indian Urban
Society

Political Science-Paper-III

Public Administration

Geography -Paper-III

Human Geography

Tuesday,
17th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

डॉ. शंकर दयाल शर्मा भवन, विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९८.
Dr. Shankar Dayal Sharma Bhavan, Vidyanagari, Sanataacruz (East), Mumbai - 400 098.

University of Mumbai

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

**INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)**

:: 5 ::

Tuesday,
17th December, 2019

02: 30 p.m. to 05: 30 p.m.

Commerce-Paper-III

Introduction to Marketing

Rural Development-Paper-III

Rural Administration and Laws Related
to Rural Development

Education-Paper-III

Guidance and Counseling

Mumbai – 400 098.

Date: 14th October, 2019

K. Laghate
14th Oct 2019
(Dr. Kavita Laghate)
Professor-cum-Director

N.B.:- IF ANY CORRECTION / ADDITION / DELETION ETC. IN THE ABOVE PROGRAMME KINDLY COMMUNICATE WITHIN FIFTEEN DAYS FROM DATE OF RECEIPT OF THIS PROGRAMME.

डॉ. शंकर दयाल शर्मा भवन, विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९८.
Dr. Shankar Dayal Sharma Bhavan, Vidyanagari, Sanatacruz (East), Mumbai – 400 098.

**Most important instructions for the students of S.Y.B.A., December, 2019
regarding how to read & understand the exam time table**

From this academic year onwards the examination of S.Y.B.A. will be conducted in only one session because of this students will be appearing only one paper in one day. For this there are some changes made in the time table as follows :-

1. The compulsory papers & the applied component papers will be conducted on the independent days and will be applicable to all the students.
2. The optional subjects are grouped as per the subject code starting from the lowest code and ending with the highest code in ascending order and their examination shall be conducted on their different cycles.

Accordingly, the first subject group of Paper – II & III with the lowest code will be held on 10th December, 2019 & 11th December, 2019 respectively.

The second subject group of Paper – II & III will be held on 12th December, 2019 & 13th December, 2019 respectively.

The third subject group of Paper – II & III with the highest code will be held on 16th December, 2019 & 17th December, 2019 respectively.

For example, if a student has opted three optional subjects group as Marathi (paper code – 14), Philosophy (paper code – 44) and Geography (paper code – 53)

The first (Marathi) subject group of Paper – II & III with the lowest paper code 14 will be on 10th December, 2019 & 11th December, 2019 respectively.

The Second (Philosophy) subject group of Paper – II & III with the paper code 44 will be on 12th December, 2019 & 13th December, 2019 respectively.

The third (Geography) subject group of Paper – II & III with the highest paper code 53 will be on 16th December, 2019 & 17th December, 2019 respectively.

...2/-

University of Mumbai

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)

... 2 ....

The time table will also be made available on the student's hall tickets which they will receive before four days of commencement of the examination.

This list of paper code is given below :

PAPER CODE	SUBJECTS
1	Foundation Course
3	Mass Communication
5	Business Communication
7	Journalism
8	Advertising
13	English
14	Marathi
16	Urdu
17	Hindi
44	Philosophy
45	Psychology
46	Economics
47	History
48	Sociology
49	Political Science
53	Geography
56	Commerce
57	Rural Development
64	Education

Note :- The students who are appearing in the T.Y.B.A. examination and their exams of either F.Y.B.A. or/and S.Y.B.A. clash with T.Y.B.A. are hereby informed to contact Assistant Registrar, Examination Section, IDOL immediately.

K. Laghate
14th Oct 2019

(Dr. Kavita Laghate)
Professor-cum-Director

डॉ. शंकर दयाल शर्मा भवन, विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९८.
Dr. Shankar Dayal Sharma Bhavan, Vidyanagari, Sanataacruz (East), Mumbai - 400 098.

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)

**द्वितीय वर्ष कला शाखेच्या अभ्यासक्रमाचे डिसेंबर, २०१९ पासून
होणाऱ्या परीक्षेचे वेळापत्रक विद्यार्थ्यांनी कसे वाचावे याबाबतची
महत्त्वाची सुचना**

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून द्वितीय वर्ष कला शाखेच्या परीक्षा एकाच सत्रात आयोजित करण्यात आल्या आहेत. त्यासाठी वेळापत्रकात बदल करण्यात आलेले आहेत ते पुढीलप्रमाणे :

१. अनिवार्य आणि ऐच्छिक विषयांची परीक्षा स्वतंत्र दिवशी असतील आणि ते सर्व विद्यार्थ्यांसाठी अनिवार्य असेल.
२. ऐच्छिक विषयांची सुरुवात सर्वात कमी कोड पासून होईल आणि उच्च कोडनुसार चढत्याक्रमाने समाप्त केले जातील व त्यांची परीक्षा त्यांच्या भिन्न चक्रानुसार (Cycle) वेळापत्रकाप्रमाणे आयोजित केली आहे.

त्यानुसार सर्वात कमी कोडसह पेपर — २ व ३ विषयाचा गट अनुक्रमे १० डिसेंबर व ११ डिसेंबर, २०१९ रोजी होणार आहे.

पेपर — २ व ३ दुसरा विषयाचा गट अनुक्रमे १२ डिसेंबर व १३ डिसेंबर, २०१९ रोजी होणार आहे.

पेपर — २ व ३ तिसरा विषयाचा गट अनुक्रमे १६ डिसेंबर व १७ डिसेंबर, २०१९ रोजी होणार आहे.

उदाहरणार्थ,

जर एका विद्यार्थ्याने मराठी (पेपर कोड १४), तत्वज्ञान (पेपर कोड ४४) व भुगोल (पेपर कोड ५३) या तीन ऐच्छिक विषयांचे गट निवडले असतील अशा विद्यार्थ्यांनी खालील दिलेल्या उदाहरणाप्रमाणे परीक्षा देण्यात यावी.

सर्वात कमी कोड असलेला मराठी पेपर — २ व ३ (पेपर कोड १४) विषयाची परीक्षा अनुक्रमे दि. १० डिसेंबर व ११ डिसेंबर, २०१९ रोजी असेल.

तत्वज्ञान पेपर — २ व ३ (पेपर कोड ४४) विषयाची परीक्षा अनुक्रमे दि. १२ डिसेंबर व १३ डिसेंबर, २०१९ रोजी असेल.

भुगोल पेपर — २ व ३ (पेपर कोड ५३) विषयाची परीक्षा अनुक्रमे दि. १६ डिसेंबर व १७ डिसेंबर, २०१९ रोजी असेल.

विद्यार्थ्यांना परीक्षेच्या ४ दिवस आधी परीक्षा प्रवेश पत्र (Hall Ticket) उपलब्ध करून देण्यात येतील आणि त्यावर परीक्षेचे वेळापत्रक वरिल दिलेल्या उदाहरणाप्रमाणे नमुद करण्यात येईल..

... २/—

डॉ. शंकर दयाल शर्मा भवन, विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९८.

Dr. Shankar Dayal Sharma Bhavan, Vidyanagari, Sanatacruz (East), Mumbai - 400 098.

University of Mumbai

मुंबई विद्यापीठ
दूर व मुक्त
अध्ययन संस्था

INSTITUTE OF DISTANCE
AND OPEN LEARNING (IDOL)

... २ ...

विषयांच्या पेपर कोडची यादी पुढीलप्रमाणे :-

पेपर कोड	विषय	SUBJECTS
१	पायाभुत अभ्यासक्रम	Foundation Course
३	जनसंवाद	Mass Communication
५	व्यवसायिक संवाद	Business Communication
७	पत्रकारिता	Journalism
८	जाहिरात	Advertising
१३	इंग्रजी	English
१४	मराठी	Marathi
१६	उर्दू	Urdu
१७	हिंदी	Hindi
४४	तत्वज्ञान	Philosophy
४५	मानसशास्त्र	Psychology
४६	अर्थशास्त्र	Economics
४७	इतिहास	History
४८	समाजशास्त्र	Sociology
४९	राज्यशास्त्र	Political Science
५३	भुगोल	Geography
५६	वाणिज्य	Commerce
५७	ग्रामिण विकास	Rural Development
६४	शिक्षणशास्त्र	Education

टीप :- काही विद्यार्थ्यांची परीक्षा सदर वेळापत्रकाच्या अनुषंगाने तसेच चक्राव्यतिरिक्त (वर नमुद केलेल्याप्रमाणे) तृतीय वर्ष कला शाखेची परीक्षा देत असतील आणि/किंवा प्रथम वर्ष कला तसेच द्वितीय वर्ष कला शाखेची एकाच दिवशी दोन किंवा अधिक विषयांची परीक्षा असल्यास परीक्षा प्रवेश पत्र (Hall Ticket) प्राप्त झाल्यानंतर सहायक कुलसचिव, परीक्षा विभाग, रूम नं. २११, दूर व मुक्त अध्ययन संस्था यांच्याकडे त्वरित संपर्क साधावा.

Kilgale
14th Oct 2019

(डॉ. कविता लघाटे)

(प्राध्यापक-नि-संचालक)

डॉ. शंकर दयाल शर्मा भवन, विद्यानगरी, सांताक्रुझ (पूर्व), मुंबई - ४०० ०९८.

Dr. Shankar Dayal Sharma Bhavan, Vidyanagari, Sanatacruz (East), Mumbai - 400 098.